

YRITTÄJYYS KANTAA SUOMEA

Tavoiteohjelma 2011–2015

Tiivistelmä

2011
2012
2013
2014
2015
2011
2012
2013
2014
2015
2011
2012
2013
2014
2015
2011
2012
2013
2014
2015
2011
2012
2013
2014
2015

SUOMEN SUUNTA 2015

Suomen elinkeinorakenne on vuosikymmenessä muuttunut oleellisesti. Teollisuuden osuus tuotannosta ja kotimaisesta työllisyydestä on alentunut. Tuottavuuden nykyistä nopeampi nousu on talouskasvun jatkumiseksi välttämätöntä. Tätä korostaa työvoimapanoksen lasku työikäisen väestön vähentyessä. Myös säännöllinen työaika on jatkuvasti lyhentynyt. Julkinen talous on vaikeuksissa talouskriisin jäljiltä vielä pitkään. Pohjoismaista mallia, jolla suomalaista hyvinvointia on rakennettu, on kehitettävä työntekoon ja yrittämiseen kannustavaksi.

Suomen Yrittäjien tavoiteohjelmassa esitetyillä toimenpiteillä tähdätään siihen, että

- kansalaisten yleistä hyvinvointia voidaan parantaa kilpailijamaita nopeammin elinvoimaisen ja uudistuvan yrittäjäsektorin avulla
- Suomi pystyy säilyttämään vähintään nykyisen laajuisen teollisuuden ja monipuolistamaan sitä palvelualojen suhteellisen merkityksen kasvaessa
- työn tuottavuus kaikilla toimialoilla paranee ja työurat pitenevät paremmin vastaamaan eliniänodotteen kasvua
- julkisen velan kasvu voidaan saada hallintaan kohentamalla työllisyyttä ja kääntämällä julkisen sektorin tuottavuus nousuun

YRITTÄJYYDEN MERKITYS HYVINVOINNIN RAKENTAJANA KOROSTUU ENTISESTÄÄN.

Vaadittavat toimenpiteet:

- uutta vastuunkantoa ja yrittäjänäkökulmaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon
- verotuksen on oltava yrittämiseen, yritysten kasvuun, työllistämiseen ja työntekoon kannustavaa
- tuottavuutta on parannettava työmarkkinarakenteita kehittämällä, ja työllistämistä on helpotettava
- työvoiman riittävyys ja osaamisen taso on turvattava
- kuntapalveluiden tehostaminen edellyttää toimivia palvelumarkkinoita ja yhteistyötä yritysten kanssa

Valokuvaaja Sini Pennanen, Sininen Kuva

Valokuvaaja Sini Pennanen kuvaa useille Suomen johtaville mainos- ja viestintätoimistoille, sekä lehtitaloille mainontaa ja lehtikuvia. Hänen töitään voidaan nähdä mm. aikakausi- ja asiakaslehdissä Suomessa ja Euroopassa, mainoksissa, yritysesityksissä, vuosikertomuksissa, web-sivuilla, ulkomainonnassa ja tuotepakkauksissa.

"Yrittäjänä toimivan on syytä olla oma-aloitteinen, että yritysverkottuminen ja oma turvaverkko toimivat, sekä oman palkan ja yritystoiminnan jatkuvuuden turvaaminen ovat kunnossa. Hoitamalla vakuutusasiat kuntoon, yrittäjälläkin on mahdollisuus hyvin sosiaalieluksiin esim. tapaturma- tai sairaustapauksissa. Rohkaisuna vakuutusmaksujen maksamiselle yrittäjiä voitaisiin tukea verohelpotuksilla, jotta päästäisiin pois yrittäjien vakuutusmaksujen minimoinnin kierteestä. Kun käytännön asiat toimivat, yrittäminen on kiva laji ja yrittäjänä jaksaminen on turvattu. Vastuu, vapaus ja luovuus samassa paketissa!"

1 UUTTA VASTUUNKANTOA JA YRITTÄJYYSNÄKÖKULMAA YHTEISKUNNALLISEEN PÄÄTÖKSENTEKOON

Yhteiskunnan keskeiset päätökset on pyrittävä tekemään yhteistyössä keskeisten eturyhmien kanssa. Välttämättömien muutosten läpivieminen ei kuitenkaan saa törmätä siihen, että täydellistä yhteisymmärrystä ei löydy. Kolmikantaisten asioiden valmistelussa on siirryttävä menettelyyn, jossa hallitus ja eduskunta käyttävät niille kuuluvaa valtaa. Yhteiskunnan kehittyminen yrittäjyydelle suotuisaksi edellyttää, että valtionhallinnon ja kuntien päätösten yritysvaikutukset selvitetään hyvin. Tämä koskee yhtä hyvin lainsäädäntöä, muuta sääntelyä kuin yksittäisiä päätöksiä varsinkin kunnissa.

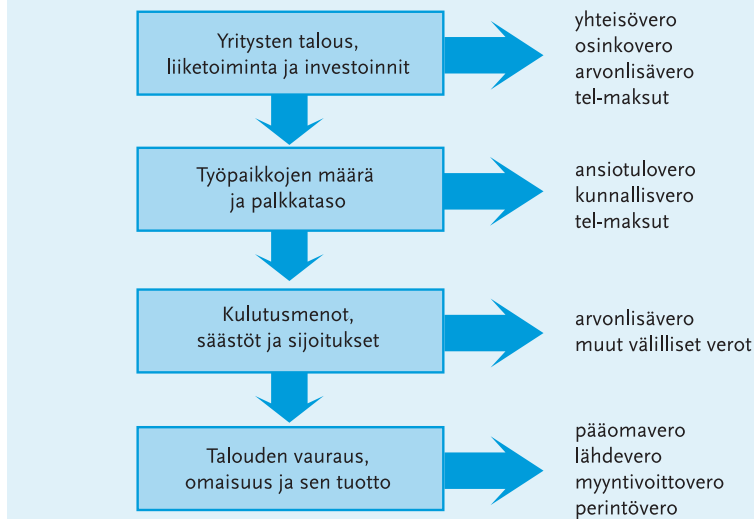
KESKEISET KEINOT TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMISEKSI

- On hyväksyttävä sellainen hallituksen ja työelämäosapuolten yhteisen kolmikantavalmistelun uusi tulkinta, jossa hallituksen ja eduskunnan perustuslainmukainen valta toteutuu.
- Päätöksenteon yritysvaikutusten arviointia parannettava sekä valtakunnantasolla että alueilla.

2 VEROTUKSEN ON OLTAVA YRITTÄMISEEN, YRITYSTEN KASVUUN, TYÖLLISTÄMISEEN JA TYÖNTEKOON KANNUSTAVAA

Talouskasvu ja sen myötä kansalaisten hyvinvointi rakentuvat kannattavan yritystoiminnan varaan. Yhteiskunta vaikuttaa yrittäjyyteen olennaiselta osin verotuksella. Omistajavetoisten yritysten verotuksessa on tunnistettava yrityksen ja yrittäjän verotuksen yhteisvaikutus. Yrittäjyys edellyttää riskinottoa, ja on oikein, että yrittäjä saa siitä kohtuullisen tuoton työlleen ja sijoittamalleen pääomalle. Nykyinen verojärjestelmä on vahvistanut yritysten taseita, luonut ja säilyttänyt työpaikkoja sekä lisännyt verokertymiä. Yritysverotuksessa tulee säilyttää riittävät kannustimet yrittäjyyteen sekä yritysten kasvattamiseen ja vahvistamiseen.

Talouden vaurastuminen lähtee yrityksistä

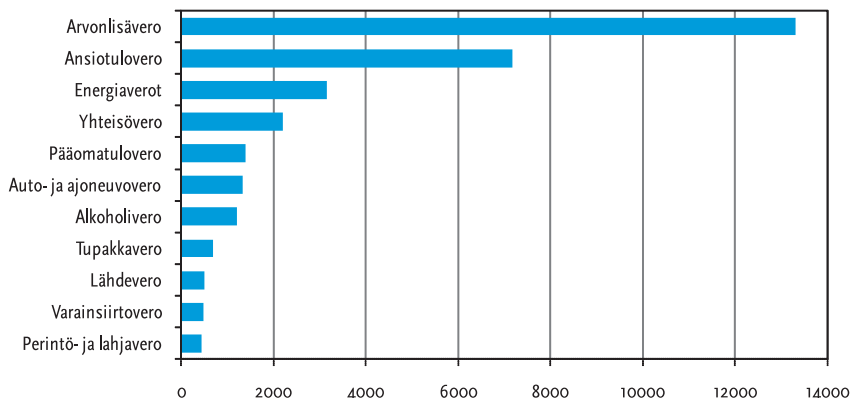
Hyvinvoinnin ylläpitämisen vaatimat verot syntyvät viime kädessä yritysten kannattavan toiminnan tuloksina. Määrältään merkittävimmät verotulot kertyvät arvonlisäveron ja ansiotuloveron kautta.

KESKEISET KEINOT TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMISEKSI

- Julkisen talouden vajeesta huolimatta verojen yleistä korottamista on vältettävä. Tavoitteena on oltava kannustava verotus sekä yrittäjyyttä ja kasvua tukeva talouspolitiikka. Verojen kiristämisen sijaan on luotava uusia kasvun edellytyksiä.
- Ansiotulon verottamista tulee edelleen keventää alentamalla valtion tuloveroasteikon rajaveroasteita kauttaaltaan - lisäansioista tulee jäädä aina vähintään 50 %.
- Yrittäjien verotuksen tulee olla kilpailukykyistä palkansaajien verotukseen verrattuna. Listaamattomien osakeyhtiöiden yhdenkertaisen osinkoverotuksen tuottoaste tulee säilyttää vähintään 9 prosentin tasolla, joka huomioi yrittäjyyden kannustavuuden ja yrittäjäriskin.

Valtion vuoden 2009 verokertymät, milj. €.

Valtiovarainministeriö

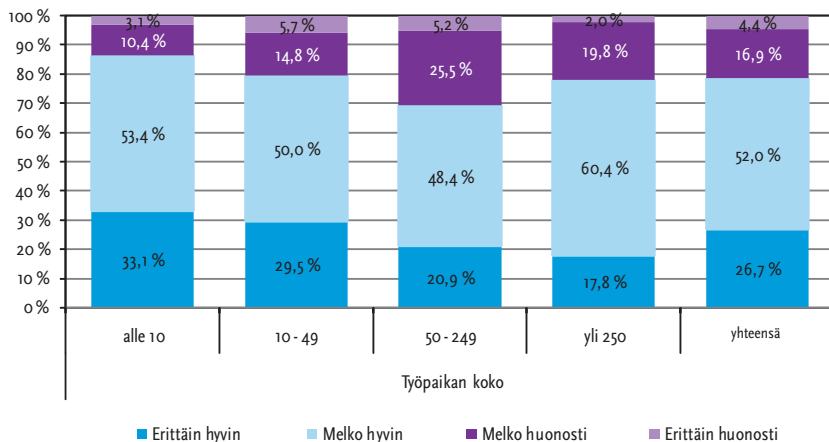

3 LISÄÄ TUOTTAVUUTTA JOUSTAVAMMILLA TYÖMARKKINARAKENTEILLA

Suomalaiset yritykset ovat kokoon katsomatta mukana globaalissa kilpailussa. Paine sopeutua tiukkaan kilpailuun ja jyrkkäänkin suhdanvaihteluun on suuri. Suomalaisten työmarkkinoiden jäykkyys heikentää pienten yritysten mahdollisuuksia pärjätä tässä kilpailussa. Työmarkkinoiden toimivuus vaikuttaa myös yritysten kannattavuuteen. Suomalainen joustoturvamalli ja sen osana paikallisen sopimisen laajentaminen työlainsäädännössä parantaisi työn tuottavuutta.

Työnantajayrittäjien määrä ei ole kasvanut, vaikka yritysten kokonaismäärässä on ollut voimakasta kasvua. Yritykset hankkivat tarvitsemansa työpanoksen enimmäkseen työsuhteeseen palkkaamalla mutta enenevästi myös alihankintana ja vuokratyönä. Työsuhteeseen palkkaamisessa on kynnyksiä myös taloudellisesti hyvinä aikoina. Nämä kynnykset kohdistuvat erityisesti vaikeassa työmarkkina- asemassa olevien työllistymiseen.

Kuinka työntekijöiden ja johdon välinen avoimuus ja luottamuksellisuus toteutuvat erikokoisissa työpaikoissa.
TEM ja Suomen Yrittäjät.

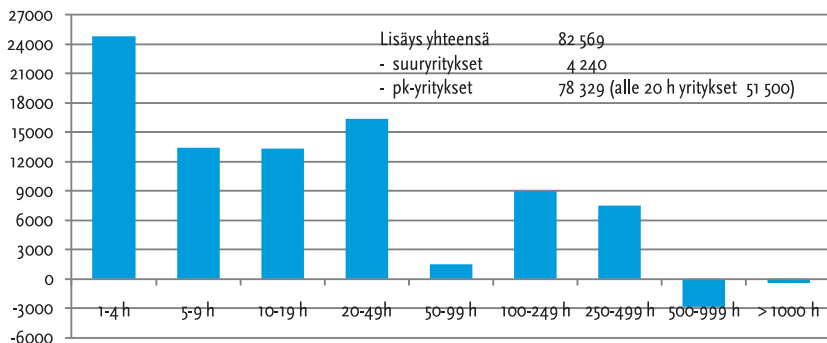
Pienissä yrityksissä työnantajan ja työntekijöiden väliset avoimet ja luottamukselliset suhteet antavat hyvän pohjan myös yrityskohtaisen sopimisen lisäämiselle.

KESKEISET KEINOT TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMISEKSI

- Työsopimuslakiin tulee lisätä paikallista sopimista koskeva säännös, joka mahdollistaa yrityskohtaisen sopimisen työehtosopimuksesta poikkeavista järjestelyistä työnantajan ja työntekijöiden kesken molempien osapuolten niin halutessa. Työntekijöillä olisi aina oikeus näin halutessaan kieltäytyä poikkeamisesta ja vedota työehtosopimukseen.
- Työllistämistä voidaan helpottaa muun muassa muuttamalla henkilöön liittyvän irtisanomisen perusteita, lieventämällä määräaikaisen työsopimuksen tekemisen edellytyksiä sekä sallimalla pidemmästä, vuoden mittaisesta koeajasta sopimisesta.
- Työsopimuslakiin on lisättävä sairausajan palkanmaksun karenssipäivä.
- Vanhemmuudesta työnantajalle syntyviä kustannuksia on korvattava nykyistä kattavammin.

Yritysten henkilöstömäärän muutos 2001–2009 yritysten kokoluokittain, henkilöä.

Tilastokeskus. Henkilömäärät muunnettu kokopäiväisiksi työpaikoiksi, pl. maa- ja metsätalous.

Pienimpien yritysten merkitys työllisyydelle on ollut kuluneella vuosikymmenellä suuri.

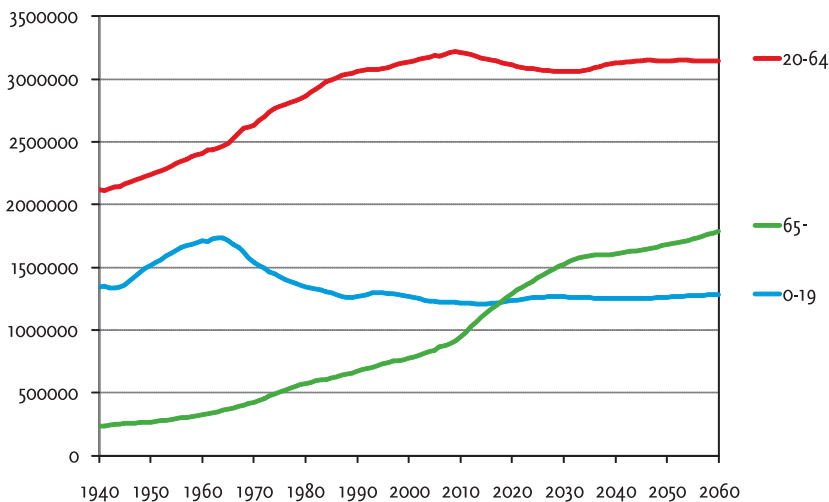
4 TYÖVOIMAN RIITTÄVYYS JA OSAAMISEN TASO TURVATTAVA

Riittävä työvoimapanos ja nouseva tuottavuus ovat edellytyksiä sille, että hyvinvoinnin julkinen rahoitus säilyy kestäväenä. Työvoimapanos uhkaa vähentyä työikäisen väestön laskun seurauksena. Myös työajat ovat lyhentyneet. Työvoimapanos muodostuu työtä tekevien lukumäärästä sekä työhön käytetystä ajasta. Koska työn tuottavuuden nosto on haastavaa, on tehtävä kaikki voitava työvoimapanoksen vähenemisen estämiseksi.

Merkittävä osa kilpailukyvästä ja tuottavuuskasvusta syntyy korkeasta osaamisesta sekä yritysten kyvystä ja mahdollisuuksista kehittää sitä. Tähän vaikuttavat koulutustarjonnan määrä ja laatu, yrittäjän tieto käytettävissä olevista wpalveluista sekä yrityksen taloudelliset edellytykset. Koulutusjärjestelmän keskeisiä kehittämiskohteita ovat työelämälähtöisyyden lisääminen kaikessa koulutuksessa, elinikäinen oppiminen sekä työurien pidentäminen edistämällä työpaikalla tapahtuvaa oppimista. Yrittäjyysaktiivisuutta voidaan lisätä myös koulutuksen keinoin.

Väestön ikärakenne.

Väestöennuste, Tilastokeskus.

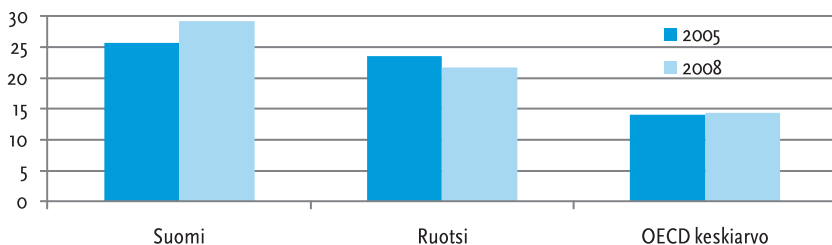

Työikäisten suomalaisten väheneminen jatkuu kaksi vuosikymmentä. Pienenevän aktiiviväestön voimin on huolehdittava voimakkaasti kasvavasta vanhusten määrästä.

KESKEISET KEINOT TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMISEKSI

- Kansalaisten työuria voidaan pidentää sekä alku- että loppupäästä, minkä lisäksi keskeytyksiä työuran aikana on voitava lyhentää.
- Eri syistä työvoiman ulkopuolella olevia kansalaisia on pyrittävä saamaan mukaan työelämään.
- Työaikoja kehittämällä on mahdollista lisätä työvoimapanosta.
- Työvoimaa on houkuteltava Suomeen muista maista.
- Ammatillisen ja korkea-asteen koulutuksen aloituspaikat on voitava mitoittaa sekä koulutusaloittain että aluekohtaisesti nykyistä tarkemmin koulutustarvennakointien perusteella.
- Oppisopimuksen käytön lisääminen varsinkin nuorten kouluttamisessa edellyttää, että oppisopimuspalkat ja koulutuskorvaukset saadaan vastaamaan oppisopimusoppilaan suoritteen ja osaamisen kehittymistä.

Opiskelevien 25–29-vuotiaiden osuus ikäluokasta, %.
OECD 2010.

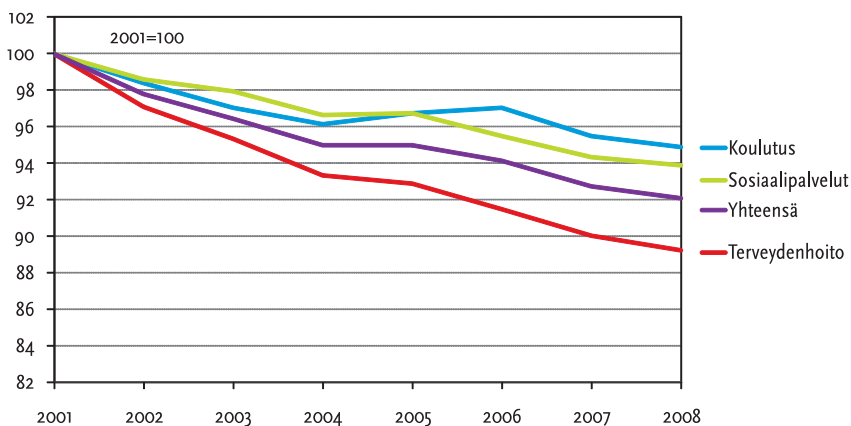

*Suomalaisnuoret siirtyvät opinnoista työelämään
myöhemmin kuin nuoret useimmissa muissa maissa.
Tilanne on meillä viime vuosina vain huonontunut.*

5 KUNTAPALVELUJA TEHOSTETTAVA – YHTEISTYÖTÄ YRITYSTEN KANSSA

Julkisen sektori vaikuttaa yritystoimintaan paitsi norminantajana myös suoraan oman toimintansa kautta. Oleellisia osia tässä ovat julkisen sektorin oma elinkeinotoiminta sekä julkiset hankinnat. Varsinkin kuntien vastuulla olevien palveluiden tuottamistavalla on suuri merkitys yrittäjyydelle. Myös kaavoitus on tärkeä osa mm. kaupan alan yritysten toimintamahdollisuuksiin vaikuttavaa elinkeinopolitiikkaa.

Kuntien palveluiden tuottavuuden muutos.
Tilastokeskus.

Varsinkin erilaisten vanhuspalvelujen tarve kasvaa ikärakenteen muutoksen myötä voimakkaasti. Tuottavuuskehitys kuntapalveluissa on ollut huono. Kuntien järjestämävastuulla olevien palveluiden toteuttamiseen on otettava yksityiset yrityksen mukaan nykyistä paljon laajemmin.

KESKEISET KEINOT TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMISEKSI

- Hallituksen johdolla tulee laatia julkisia hankintoja koskeva kehittämissuunnitelma. Sen keskeisenä lähtökohtana tulee olla julkisen sektorin vastuu markkinoiden kehittämisestä.
- Julkisen sektorin tulee pidättäytyä yritysten kanssa markkinoilla kilpailevasta elinkeinotoiminnasta ja pyrkiä kehittämään omaa toimintaansa mieluummin yhteistyössä yritysten kanssa, kuin kilpailemalla niitä vastaan.
- Kuntia tulee kannustaa palvelusetelien nykyistä huomattavasti laajempaan käyttöönottoon, koska palveluseteli edistää jo välineenä markkinoiden kehittämistä huomattavasti klassista ostopalveluasetelmaa paremmin.
- Suomeen tarvitaan puolueeton julkisen ja yksityisen sektorin kustannuksia ja laatua vertaileva toimija.

Väestökäyttäjien vaikutus peruspalvelujen kustannuksiin.

Peruspalvelusuunnitelma 2011–2014, VM.

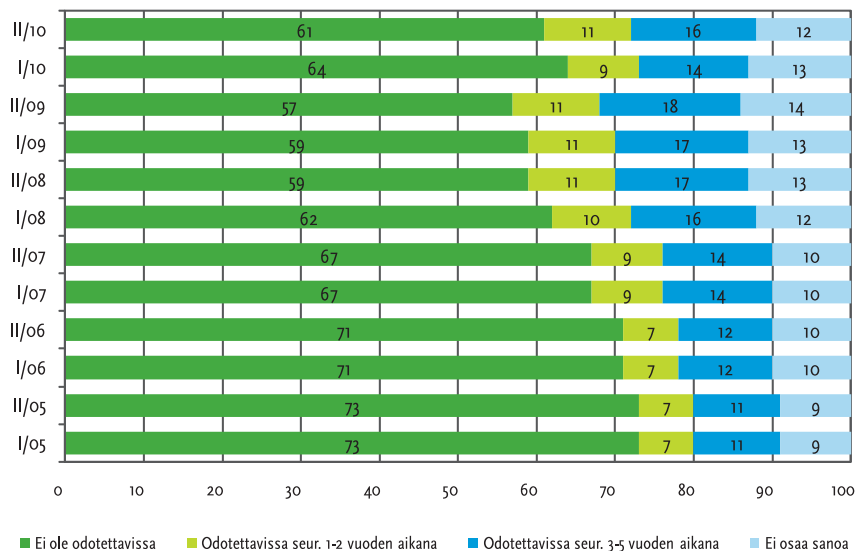
	Kuntasektorin käyttökustannukset vuonna 2008 milj. euroa	indeksit 2010 = 100			
		2010	2014	2020	2030
Koulutuspalvelut	6 881	100	98	99	103
esiopetus	293	100	104	108	108
perusopetus	4 006	100	99	104	108
lukiokoulutus	626	100	93	89	96
ammattilinen koulutus	1 395	100	98	95	98
ammattikorkeakoulutus	561	100	101	96	94
Terveyspalvelut	9 051	100	106	115	133
erikoissairaanhoidot	5 327	100	105	112	125
perusterveydenhuolto	3 724	100	107	119	145
Sosiaalipalvelut	4 737	100	108	121	148
lasten päivähoito	2 443	100	103	106	104
vanhainkodat	945	100	115	141	204
kotipalvelut	699	100	112	133	182
palveluasuminen (arvio)	650	100	114	136	193

6 YRITTÄJYYDEN PUITTEET KOHDALLEEN, OMISTAJAPOLVEN VAHDOKSIIN TUKEA

Yrittäjyyteen liittyy mahdollisuus taloudelliseen menestykseen mutta myös epävarmuus toimeentulosta ja muita riskejä. Riskit kuuluvat yrittäjyyteen, mutta toisaalta niiden hallitseminen ja kohtuullinen sosiaaliturva lisäävät uskallusta etsiä uutta liiketoimintaa.

Suuret ikäluokat ovat eläköitymässä. Yrittäjät ovat tässä ryhmässä vahvasti edustettuina. Uhkakuvana on, että meiltä katoaa suuri määrä elinkelpoisia yrityksiä, joille ei löydetä jatkajaa.

Sukupolven ja omistajanvaihdos odotettavissa seuraavan 5 vuoden aikana, % yrityksistä.
Pk-yritysbarometri, syksy 2010.

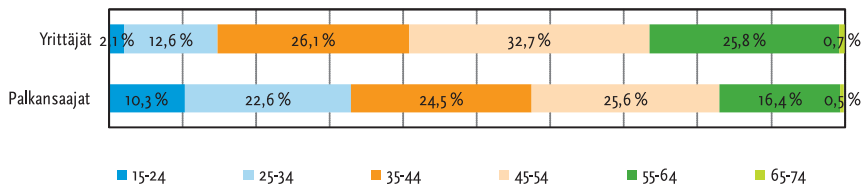
Noin 50 000 yritystä joutuu seuraavien viiden vuoden kuluessa tekemään päätöksen yrityksen myymisestä, sukupolvenvaihdoksesta tai lopettamisesta. Tämä on tilanne myös 30 prosentissa vähintään 10 henkilöä työllistävistä yrityksistä.

KESKEISET KEINOT TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMISEKSI

- Velkajärjestelyissä yrittäjät on asetettava tasavertaiseen asemaan muiden kansalaisten kanssa.
- Yrittäjien sosiaaliturva palkansaajaan verrattuna poikkeaa eniten työttömyysturvassa; varsinkin yritystoiminnan keskeytymistilanteissa kaivataan nopeammin apuun tulevaa työttömyysturvaa.
- Jo toiminnassa olevan yrityksen hankkiminen esim. eläkkeelle jäävältä yrittäjältä tulee saada luonnolliseksi tavaksi aloittaa yritystoiminta. Verotuksella ja muilla toimin on kannustettava myös muihin kuin perheen sisäisiin omistajanvaihdoksiin.

Yrittäjien ja palkansaajien ikärakenne 2007.

Työvoimatutkimus, Tilastokeskus.

Yli 50-vuotiaita yrittäjiä on yli 100 000, eli lähes puolet kaikista yrittäjistä. Suuri määrä yrittäjiä tulee eläkeikään seuraavan vaalikauden kuluessa.

7 YRITYSTEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ PAREMMAKSI JA KASVUA TUKEVAKSI

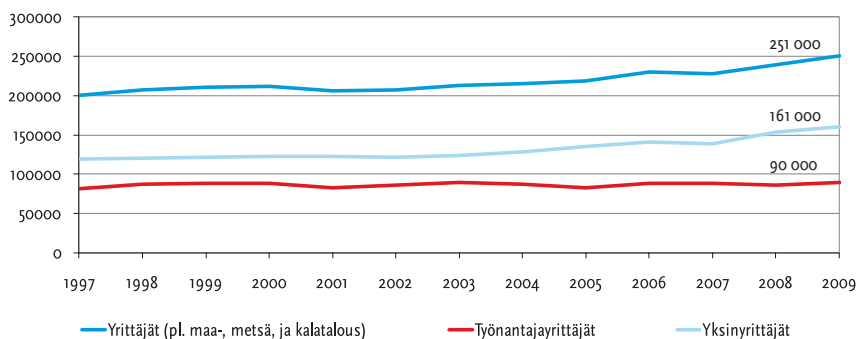
Yrityslainsäädäntö ja viranomaisten toiminta tarjoavat nykyisellään kohtuulliset puitteet yritystoiminnalle Suomessa. Yritykset kohtaavat kuitenkin myös hankaluuksia, jotka johtuvat yhteisistä säännöistä piittaamattomista toimijoista samoin kuin harhaanjohtavan markkinoinnin kasvusta.

Talouden kasvu ja uudistuminen rakentuvat laajenevan yrittäjäkunnan varaan. Vauraassa ja teknologiaa hyödyntävässä taloudessa tieto ja innovaatiot ovat hajallaan suuressa pk- ja mikroyritysten joukossa. Tästä joukosta nousevat kasvuyritykset, jotka omalla toiminnallaan luovat uutta liiketoimintaa, työpaikkoja, tuloja ja vaurautta. Yritysten hallittu kasvu on avain hyvinvoinnin ylläpitämiseen.

Suomalaisista yrityksistä suurin osa on yhden henkilön yrityksiä ja näiden yritysten määrä on jatkuvasti ollut kasvussa. Yhden henkilön yrityksetkin luovat työtilaisuuksia ja liikevaihtoa myös muualla yhteistyöverkostojensa ansiosta.

Yrittäjien määrän kehitys.

Työvoimatutkimus, Tilastokeskus.

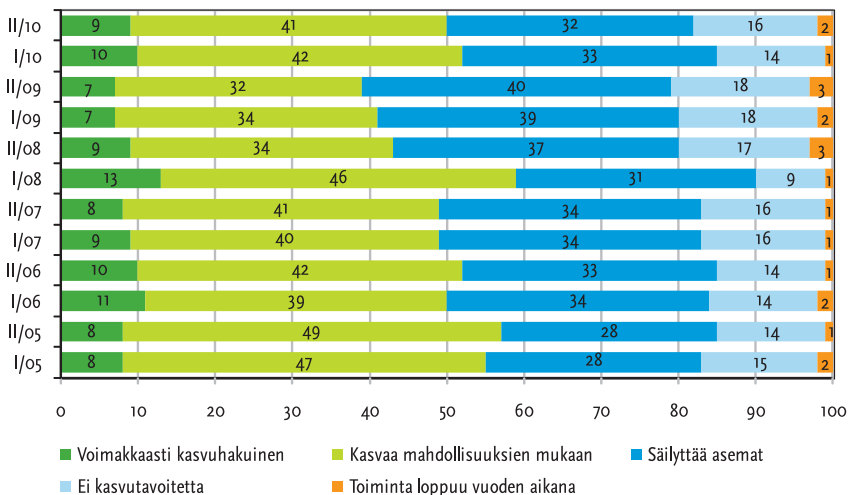
Yritysten määrä on kasvanut myönteisesti, mutta lisäys on seurausta pelkästään yhden henkilön yritysten perustamisesta. Työnantajayritysten lukumäärä on pysynyt muuttumattomana viimeiset 10 vuotta.

KESKEISET KEINOT TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMISEKSI

- Harmaan talouden kuriin saamiseksi on yksinkertaistettava tietojensaantia sopimuskuoppineista ja lisättävä viranomaisten valvonnan ennakkollisuutta.
- Yritysten kasvua aikaansaavia innovaatioita on vauhditettava myös verokannustimilla.
- Innovaatiotoiminnan painopistettä tulee siirtää pk- ja mikroyritysten innovaatiovalmiuksien parantamiseen. Finnveran toimintavaltuuksia ja mahdollisuuksia riskinottoon tulee lisätä.
- Yritysten toimintaympäristöä kehitettäessä on pidettävä mielessä, että yrityksistä yli puolet on yhden henkilön yrityksiä.

Pk-yritysten kasvuhakuisuus.

Pk-yritysbareometri, syys 2010, Suomen Yrittäjät, Finnvera sekä työ- ja elinkeinoministeriö.

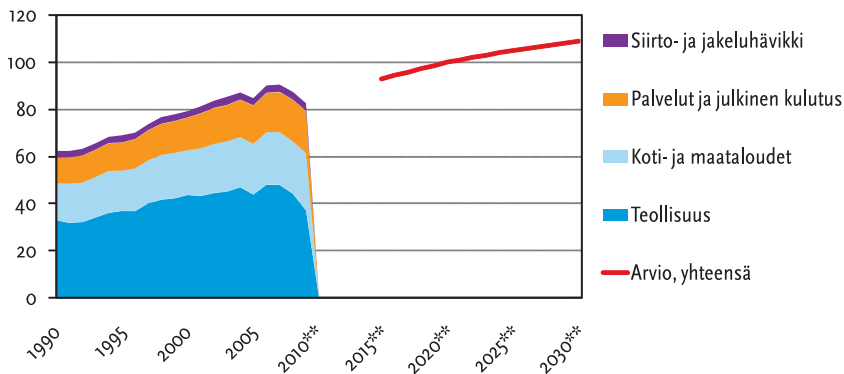

Vahvaan kasvamiseen tähtäävien yritysten määrä on pysynyt jatkuvasti vaatimattomana, osuus on vähäinen myös kansainvälisessä vertailussa.

8 ENERGIA-, ILMASTO JA YMPÄRISTÖPOLITIikka

Energiavarmuus ja energian hinnan kohtuullisuus ovat olennaisen tärkeitä Suomen taloudelle ja yritystoiminnalle. Uusiutuvan energian käytön lisääminen merkitsee samalla uusia yritystoiminnan mahdollisuuksia. Niitä on kyettävä kanavoimaan erityisesti pk-yrityksille. Kansainvälinen ilmastopolitiikka merkitsee yrityksille lisääntyvää sääntelyä, mutta päästöjen vähentämistavoitteet avaavat myös uusia mahdollisuuksia ilmastoystävällisen teknologian kehittämiseen.

Sähkön kulutusarvio.
Energiateollisuus ja EK.

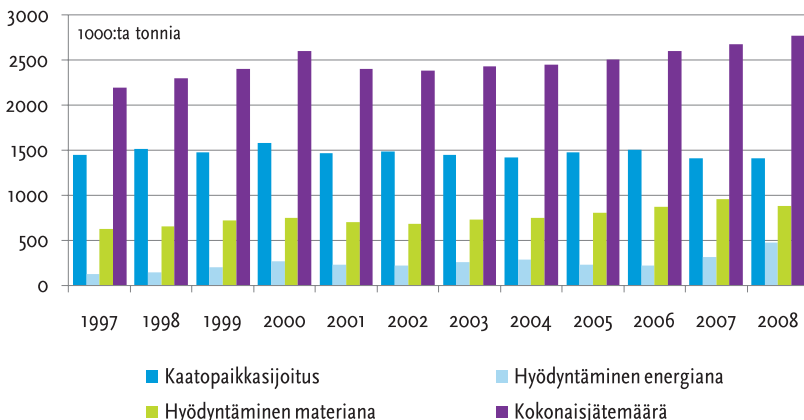

Sähkön tarpeen arvioidaan jatkavan kasvuaan huolimatta energiatehokkuuden jatkuvasta parantumisesta.

KESKEISET KEINOT TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMISEKSI

- Energian saanti elinkeinoelämän tarpeisiin on turvattava suhdannetilanteista riippumatta. Epävarmuustekijöiden ja kasvumahdollisuuksien riittävä huomioon ottaminen on keskeistä arvioitaessa energian tarvetta.
- Uusiutuvan energian käyttöä EU:n määrittämien tavoitteiden saavuttamiseksi on edistettävä kotimaista uusiutuvan energian tuotantoa kasvattamalla, jolloin parannetaan samalla Suomen energiaomavaraisuutta sekä pienten energiantuottajien toimintamahdollisuuksia.
- Jätteen tulee olla mahdollisimman vapaasti jatkojalostettavissa. Jäte on voitava hyödyntää taloudellisen lisäarvon ja ympäristön kannalta parhaalla tavalla. Uusiokäyttöön ja materiaalihyödyntämiseen tulisi ohjautua kaiken jätteen, joka on taloudellisesti ja teknisesti hyödynnettävissä.

Yhdyskuntajätteiden määrä käsittelytavan mukaan.
Tilastokeskus.

Yhdyskuntajätteiden hyödyntäminen materiaana ja energiantuotannossa on vähentänyt jätteen ajamista kaatopaikoille. Jätteen uusiokäyttö avaa myös yritystoiminnalle uusia mahdollisuuksia.

Julkaisija: Suomen Yrittäjät

PL 999, 00101 Helsinki
puhelin (09) 229 221 faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

Suomen Yrittäjät